

RODOLJUB.

Glasiló „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „**Národní Tiskární**“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „**Rodoljuba**“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

1. števí.

V Ljubljani, dne 4. januvarja 1896.

VI. leto.

Klic vinogradarjev gospodom deželnim poslancem.

Trtna uš je kranjsko vinarstvo hudo oškodovala, toliko, da ne popolnoma uničila. Cena vinu je vsled tega močno poskočila, posebno na Dolenjskem. Oškodovani so po trtni uši povživalci vina, neprimeroma veliko bolj pa še njegovi pridelovalci. Po Dolenjskem, osobito Belokranjskem in v Vipavski dolini, bil je vinski pridelek kmetovalcem poglavitén. Ves denar, katerega je kmet in tudi večji posestnik za svoje pridelke v enem letu skupil, skupil ga je skoro izključljivo za vinski pridelek. Z denarjem za vino skupljenim, plačeval je davke, obresti dolgov, posle in delavce. Z denarjem, za vino strženim, kupoval si je potrebno obleko, obuvalo in živež, v kolikor ga ni doma pridelal. Sedaj vinskega pridelka pri marsikaterem gospodarstvu niti več ni in tudi ni denarja, prej zanj strženega. Kmet in boljši posestnik mora ga vendar le imeti, kajti potrebe ostale so jednemu kakor drugemu iste. Na vse mogoče načine si skuša jeden kakor drugi pomagati, denar pridobiti. V prevagljivi množini slučajev skušajo si s tem pomagati, da se že tako zadolženi še bolj zadolžujejo. Ali kaka opomoč je pa to? Oj žalostna! Skoro neizogibni nasledek jej bode ta, da pride gospodarstvo za gospodarstvom na boben. In kako po ceni, kako po

nič bodo prešla gospodarstva v druge roke? Prešla bodo pa večinoma v roke naših posojilnic in hranilnic, katere ne bodo vedele, kaj ž njimi početi. In tako bodo tudi ti naši denarni zavodi, katere smo si večinoma le z velikim trudom, s požrtovalnostjo, pa vendar povsod z najboljšim namenom do obstoja pripravili, tudi kaj močno oškodovani, čisto mogoče, da še marsikje uničeni.

Od strani nekmetovalcev, osobito meščanov, torej trgovcev, uradnikov i. t. d. sliši se pogostoma dober svet: pa naj vinogradniki hitro opustošene vinograde z ameriškimi trtami na novo zasadijo, pa jim bo pomagano. Kaj neki čakajo, kaj odlašajo? Da bi taki gospodje na deželi med kmeti živeli in njih gospodarske razmere s pravim očesom opazovali, govorili bi brez dvoma gotovo drugače. Globoko prekopavanje za nove vinogradeke zasaditve, to stane dosti truda, dosti denarja. No, za denar pa še ni ravno taka sila. Dobi ga lahko vinogradnik, čast visoki deželni vladi, čast slavnemu deželnemu zboru, čast ljubljanski hranilnici, za kaj nizke obresti, da še celo brezobrestno, pa vendar le na posodo. Veliko težavneje kakor denar, je skoro potrebni sadilni materijal dobiti. Ameriških ključev primanjkuje v Vipavi, primanjkuje

LISTEK.

Vsaka reč gre do tretjega rada.

Povest. Spisal Lev Štorman.

I.

Ob Savinji na prijaznem holmcu je kmetaka hišica, Leona Burjeka dom. Fare ne imenujem zavoljo tehtnih razlogov. Pišem le „ob Savinji“, da je povestno prizorišče lahko skrito, od nje izvira v Solčavskih planinah do iztoka v sestro Savo pri Zidanem Mostu. Na postavljenem krstnem imenu in priimku pa tudi ni cela uganitev mogoča, ker imamo veliko enakih imen. Živečim osebam, ki jih v povesti predstavljam, bi gotovo ne bilo všeč zavoljo objavljenih dejanj in nehanj, da bi bile naravnost očite. Če pa ima stvar „občno lice“, hudovati

se ne morejo „fotografovati“, temveč privoščiti „Rodoljuba“ sliko iz življenja za življenje.

Izmed pogorja, ki obdaja kakor spleteni venec lice Savinske doline, ki jo bistra reka pretaka kakor srebrni pas na pisanem krilu, je mičen razgled od našega omejenega kraja. Hišica ta je sicer lesena in s slamo krita, vendar primerna, suazno ometana in pobeljena. Ob steni nasajene vrtnice jo kinčajo spomladi z lepim cvetjem in tihim duhom, po gričku okrog pa je razvrsteno primerno različno drevje: jabolk, hrušek, češenj, sliv in dr., ki jeseni rodi „okrogel sad“, in vinska trta je tudi med njivami v brajdah. Čedni stan ne kaže preširno bogastvo, le ono vzvišenost, „ki vabi srcé in okó!“

Leon bil je v najlepši dobi mladeniškega življenja, ko je njegova draga mati kupila to po dražbi prodano posestvo in se sem naselila. Tačas lukala je zanikrnost

jih na Dolenjskem še sedaj sleherno leto, sleherno spomlad. Primanjkuje jih, dasi se nahaja v Vipavi na Slapu, na Dolenjskem v Kostanjevici, v Črnomlju in v Drašičah precej velik državni ameriški vinograd, takozvani matičnjak, kakršnega ima tudi dežela pri kmetiški šoli na Grmu. Tudi se najde že semtertja po deželi privatne matičnjake, pa vse to ne zadošča. Vkljub vsemu temu je, kakor rečeno, pomanjkanje pravih ameriških ključev vsako spomlad na Dolenjskem, posebno pa v Vipavski dolini, kaj občutno. Kaj bode pa šele, ko se bodo vinogradniki zasajanja ameriških trt sploh lotili? In do tega mora pač v malo letih priti. Cena ameriškim ključem je ravno zaradi njih pomanjkanja še veliko previsoka. Ako bi morala naša slavna Avstrija istinito obožati zaradi brezplačne oddaje ameriških ključev, kakor oddaja n. pr. gozdne sadike za pogozdovanje Krasa, naj bi se pa za nje vsaj le toliko zahtevalo, da bi bili s skupilom stroški pridelovanja ključev pokriti. Dobička naj bi se pri njih nikar ne iskalo. Išče se ga pa gotovo, ker se za 100 ključev zahteva 80 kr., pa še po tej ceni jih ni, osobito v Vipavski dolini, potrebi zadostno množino dobiti.

Odločna dolžnost naših deželnih poslancev, posebno onih, katere so kmetске občine volile, je torej, da se z vso silo za to poganjajo, da država svoje ameriške matičnjake razširi ter da iz njih ključe ali čisto zastonj ali pa po jako nizki ceni oddaja.

Tudi dežela sama bi lahko tu in tam svoje lastne matičnjake napravila, oziroma onega na Grmu razširila. Ali čemu že tako revno, siromašno deželo še višje obremenovati, ko država vse skoraj brez vsake žrtve lahko izvêde. Čemu deželo stiskati, katero je potres v lanskem letu na tako grozovit način tako silno oškodoval.

Kakor je istinito težavno za nove zasaditve vinogradov zadostno množino ameriških ključev dobiti, je pa še neprimerno veliko težavnejše zadostno množino že cepljenih ameriških bilf dobiti. No, z že cepljenimi bilfami pride se pa seveda najhitreje do rodovitnih vinogradov,

katerih trte so pod zemljo ameriškega, nad zemljo pa domačega evropskega lesa. V tretjem letu po zasaditvi je že popolna trgatev.

Za pridobitev ameriških že cepljenih bilf so naše državne trtnice, katere se pri državnih matičnjakih nahajajo, toliko da čiste nič urejene. Iz njih pride tako malo cepljenih ameriških trt, da njih množina skoro niti omembe vredna ni. O, vse drugače je v tej zadevi z deželno trtnico v Ljubljani pri deželni prisilni delavnici. Ta trtnica ni sicer nikakor popolnoma pravega, to je sviščastega sveta, kakoršen je za dosego najugodnejšega uspeha po francoskem ali takozvanem Richterjevem načinu neobhodno potreben. Pri vsem tem izgojilo se je pa v tej trtnici letos precej veliko in prav lepih krepkih cepljenih ameriških bilf. Da potrebi cele dežele množina cepljenih bilf v tej deželni trtnici doseženih ne zadostuje, to je istina. Je pa tudi popolnoma umevno, zakaj da ne zadostuje. Svet ni povsem pravi, in trtnica je veliko premajhna. V nji dosežene bilfe so tudi še jako drage. Drage so pa ravno zato, ker ni v trtnici povsem pravega sveta in se vsled tega v nji toliko požlahtnjenih trt dobro ne sponese, kolikor bi se jih v pravem svetu moralo. Ta trtnica je pa, kakor rečeno, tudi dosti premajhna. V veliko večji trtnici doseгло bi se potrebi primernejše število cepljenih bilf. To ne z Bog vedi koliko večjim troškom in dosledno temu bile bi v njej dosežene bilfe lahko veliko cenejše. Kaj hvaležna naloga naših gospodov deželnih poslancev je torej gotovo, posebno onih, voljenih po kmetških občinah, da zadobé k že obstoječi deželni, tudi še potrebi dežele primerno, to je zadosti veliko državno trtnico, v kateri se bode cepljene ameriške bilfe izgojevalo. Gospodje deželni poslanci, osobito oni po kmetških občinah izvoljeni, ne smatrajte ta naš glas za glas vpijočega v puščavi, marveč za glas vinogradarjev, katerim trtna uš beraško palico v roko sili, in kateri so vas v deželni zbor volili, da jim pomagata, ne pa da le čast poslanstva uživata.

prejšnjega lastnika porogljivo povsod in dosti truda in skrbi je prizadajalo tema v začetku.

Mladi nadepolni Leonče — kakor so ga domači klicali — bil je praktične glavice. Ko je izstopil iz ljudske šole in se šel krojaštva učiti, rekel je njegov učitelj o njem: „Škoda, da bo pri šivanki v temnici sedel, boljše bi bilo, da bi se šolal za kaj družega“. A kdo bo pa delal, če bi bili vsi bistrejši, sami učeniki? Treba tudi umnih delavcev! Res, da muhasti ljudje radi nagajajo, kakor vsakemu stanu, tako tudi krojaču s slovečim kozlom, ki bojda 99 šivarjev odvaga, da bi ga veter odnesel, če bi škarij vedno pri sebi ne nosil, kar pomeni šibko telesnost pri lahkem vbadanju.

Tudi „junak“ naše povesti je bil vitkejšje rasti, vznesenega in urnega šetanja, primeren krojač v pomenu besede. A v prsih bilo mu je plemenito srce. Vljuden in

odkrit, značajan in pošten, da vsak, kdor ga je poznal, ga je rad imel. In če še dostavim njegovo nravnost, ki ga je ob prostih urah vlekla bolj k branju knjig in časopisov, kakor v hrupnost igre ali celo v krčmo, da sta ga tako cenila tudi gospod župnik in župan, prva moža v fari, da sta, ko je tudi njemu prišla ura vojaščine, po moči pomagala, ker je jedini svojo mater podpiral, da mu ni bilo treba iti redno služiti in je prišel le v nadomestno rezervo.

O njem bi lahko tudi njegov oče rekel: „Je sin greha, a ti, o Bog, si dobrega mladeniča iz njega naredil“. To so besede sv. Avguština od njegovega nezakonskega Božidara (Adeodata).

II.

Ker je bil Leonu znan pregovor, da vsak človek jedenkrat „znori“, prizadeval si je „pameten“ ostati. Pa

Politični pregled.

Deželni zbori. Dne 28. m. m. so se sešli deželni zbori kranjski, goriški, štajerski, češki, moravski, sleški, gališki in dolenjeavstrijski, dne 2. t. m. pa koroški. V češkem deželnem zboru se je že v prvih sejah pokazalo silno nasprotje mej namestnikom in Mladočehi. Poslednji so v prvi seji izjavili, da nečejo poslušati namestnika, ki je bil povzročil izjemno stanje in so odšli iz dvorane, ko je jel govoriti. Namestnik je potem naglašal v svojem govoru celokupnost češke kraljevine in narodno enakopravnost. V drugi seji so Mladočehi zopet izjavili, da s sedanjim namestnikom nočejo nobene sprave in vanj nimajo nobenega zaupanja. Če ima kaj ljubezni do dežele, naj odstopi. — V dolenjeavstrijskem deželnem zboru so pa že v prvih sejah protisemitje začeli boj proti vladi, ki ni dr. Luegerja cesarju predložila v potrjenje. V gališkem deželnem zboru je pa namestnik v precej osornih besedah dal razumeti svojo nevoljo Rusinom, da so šli na Dunaj se pritoževati zaradi nepravilnostij pri volitvah, rekši, da vlada ne bode trpela nobenih demonstracij.

Militarizem v državnem zboru. Znani vodja krščanskih socializmov profesor bogoslovja dr. Scheicher je v listu „Katholischer Vereinsblatt“ priobčil članek, v katerem omenja, da se je papež Lev XIII. izrazil, da sedanja človeška družba propade, ker misli samo, kako bi povečala in bolje oborožila stalne vojske. Vsled tega nazadujejo znanost, umetnost, poljedelstvo in rokodelstvo, množi se pa beda. Papež naglašja, da je potrebno, da se osnuje mirovno razsodišče. Scheicher pravi, da ga je to posebno veselilo, ker je on že lani stavil predlog v državnem zboru, da naj vlada se posvetuje s prijateljskimi državami o razoroženju. Proti njegovemu predlogu so pa glasovali celo duhovniki poljskega kluba, opatje in prelatje Hohenwartovega kluba. Ko se je letos papež izrekel za mejnarodno razsodišče, je on predlog ponovil in predlagal, da se osnuje mejnarodno razsodišče s papežem na čelu. Scheicher pravi, da nima posebnega zaupanja v avstrijski državni zbor, ker v njem neki sloji prebivalstva niso

zastopani. Nadejal se je pa vender, da bode njegov predlog vzprejet, ker gospodujejo v državnem zboru Poljaki z Badenijskim ministerstvom. Poljaki pa radi veljajo za dobre katolike. Toda motil se je. Poročevalec Poljak se je izrekel sicer za idejo, a pristavil, da se ničesa storiti ne dá. Bivši koaliranci glasovali so proti njegovemu predlogu. Poljskim duhovnikom ter Treuinfelsu, Baumgartnerju, Klunu zdela se je trditev poročevalčeva bolj resnična, kakor nasprotna trditev papeževa. Zapomniti se mora, da so privrženci bivše koalicije vselej grozno kričali, ako kak krščanski socialist ni politične besede kacega škofa smatral za božje razodenje. Da se dobro pozna ta hinavščina, si je treba dobro zapomniti glasovanje dne 16. novembra. Scheicher nadalje popisuje, kako hudo tlači militarizem kmete in obrtnike, da je on letos zopet stavil predlog, kateri je bila lani odklonila koalicija, da se kmetom in obrtnikom prizna pravica, da morejo zahtevati, da se v nadomestno rezervo postavijo vsi njih potrjeni sinovi, ki so jim pri kmetijstvu potrebni. Tudi sedaj se je odklonil predlog. Proti njemu so glasovali grof Hohenwart, Klun in drugi Hohenwartovci in Poljaki, ki so bili v koaliciji. Kmetje naj sedaj sami sodijo in sami delajo. Tudi na Poljskem, Kranjskem itd. naj se premislijo. Če svojih zastopnikov boljše ne poučé, se ne bode dalo ničesa spremeniti. Izgovor, da bi ničesa ne pomagalo, ne velja. Ko bi poslanci resno nastopili, bi vlada že predložila dotično predlogo, drugače bi jej pa budgeta ne dovolili. — Te besede Scheicherjeve naj dobro premislijo tisti kmetje, ki so pri volitvi za deželni zbor dali nedavno glasove svoje Klunu in njegovim tovarišem. Tako sodi o Klunu in somišljenikih mož, ki gotovo bolje pozna nauke sv. cerkve, kakor sam knezoškof Missia in vsi njegovi kimovci.

Pogodba z Ogersko. Sedanji pogodbi z Ogersko se bliža konec, kajti obnoviti se mora vsacih deset let. Po dosedanji pogodbi je naša državna polovica k skupnim državnim stroškom donášala 70 %, Ogersko pa samo

kako? Vsak po svoje! Začetnik protestantske vere Martin Luter je rekel:

„Wer nicht liebt Weib, Wein und Gesang,
Der bleibt ein Narr sein Leben lang.“
(Kdor ne ljubi ženske, petja in vina,
Ostane zmiraj neumna živina.)

Čeprav je Leon mnogo čital, vendar krivoverska bilježka bila mu je tuja, da mu ne moremo pajdaštva podtikati, saj je hodil rad po cerkveni zapovedi katoliške vere k spovedi in sv. maši. In kaj to, če je ob službi Božji najrajši bil na koru blizu pevk.

Tačas je bila prva cerkvena pevka županova Zefka z dobrim glasom. Deklica, katera je bila tukaj tudi na mestu zavoljo nje uljudnega in npravnega vedenja in posebej zavoljo ženski primerne drobnejše rasti, kar ji je tako pristojalo, kadar ji je izvirala iz priprostitih prs

ubrana pesem na dan. S svojim živahnim vedenjem ogrevala je celó nekoliko prepočasnega orgljara, da so mu večkrat morali nehoté prsti urneje steči. Čudna moč človeškega življenja!

Bilo je leta 1893. na praznik sv. Rešnjega Telesa. Lepo je bilo vreme pri procesiji. Prirejeno je bilo zelenje ob potu, vse je bilo ovenčano in urejeno v povzdigo časti Božje. Vrsta belo oblečenih šolskih deklic je posipavala z raznobarvanimi cvetlicami pot pred Najsvetejšim. In godci so tudi bili med pevkami v spremstvu. Zadaj pa je stopal par za parom in molil rožni venec. Na koncu pa so, kakor navadno, tiščale ženske neredno, kakor čeda zmešanih ovac.

(Dalje prihodnjič.)

30 %. Letos se pa čuti, da državni zbor ne bode voljen pritrditi v podobno pogodbo in bode zahteval, naj se skupni stroški za našo državno polovico ugodneje razdele. Vsaj tako se dá posneti iz nekaterih govorov poslancev raznih strank v državnem zboru. Sploh se kaže, da letos tako gladko ne pojde, kot je pri zadnjem obnovljenju. Vladi bode vsa stvar še napravljala težave in grof Badeni in vitez Bilinski bodeta imela priliko pokazati vse svoje državniške zmožnosti. Ker pa tudi Ogri prete, da pridejo z nekaterimi novimi zahtevami, je mogoče, da še dualizem pride v nevarnost. Znamenito je vsekako, da se je v državnem zboru že slišalo, da bi osebna unija bila ugodnejša, nego so sedanje razmere. Dosedaj so za osebno unijo bile le nekatere skrajne stranke na Ogerskem. Ko bi imeli osebno unijo, bi bila Avstrija popolnoma zase, Ogerska tudi popolnoma zase, samo da bi cesar bil ogerski kralj, mej obema državama bi bila carinska meja.

Dogodki na Turškem. Turki so zmagali armenske vstaše, ki so se bili utaborili v Zejtunu. Na obeh straneh je bilo mnogo mrtvih in ranjenih. Vstaši so bežali v gore. Daljšemu bojevanju je naredil konec sneg, ki je padel po vsej Armeniji. V Carigradu so odstavili več visocih uradnikov pri sultanovem dvoru, ker jih dolže, da so kovali neko zaroto proti sultanu. Poslali so jih v pregnanstvo. — V Skopljah so pa mej seboj se sprli Srbi in Bolgari. Red so naredili turški žandarji. V tem mestu imajo Srbi in Bolgari svoja učiteljišča in skušajo drug drugemu v svoj učni zavod izvabiti nekaj učencev in je vsled tega hudo nasprotje mej njimi. — Na Kreti so bili novi boji, Krečane hujskajo Grki, ki bi si radi pridobili ta otok, kar pa najbrž ne bode mogoče, ker Turki

so poslali na Kreto mnogo vojakov. — Makedonski Bolgari se pripravljajo na vstajo prihodnje pomlad, ako Turčija ne zboljša kaj uprave v tej deželi.

Sleparije na Španjskem. Pri madridskem magistratu so prišli velikim sleparijam na sled. Vlada bi bila najrajše vso stvar potlačila in kaznovati je hotela še uradnika markija Cabristano, ki je sleparije razkril. Da stvar vladi ni ljuba, si lahko mislimo, ker imajo večino v mestnem zastopu vladni pristaši. Največje sleparije so se godile, ko je bil župan madridski, Bosch, poznejšnji minister javnih del. Ko je prebivalstvo videlo, da bi konservativna vlada rada to stvar potlačila, je bilo uprizorilo veliko demonstracijo. Videč, da je nevolja mej narodom le prevelika, je minister javnih del, Bosch, dal ostavko, ravno tako tudi pravosodni minister, Rovero. To pa pač ne bode še pomirilo prebivalstva, ki želi, da se krivci ostro kaznujejo.

Razpor mej Anglijo in Ameriko. Že več desetletji je razpor mej Anglijo in venezuelsko republiko v južni Ameriki. Anglija bi rada tej državi odtrgala polovico njenega ozemlja. Venezuelci so izrekli željo, da se razpor izroči v razsodbo kakemu razsodniku, a Angleži pa o tem nočejo ničesa slišati. Za razsodnika so predlagali mej drugim tudi cesarja avstrijskega. Na prepornem ozemlju pa imajo zlate rudnike nekateri bogatini severno-ameriških Zjedinjenih držav. Zaradi tega se državam ni zdelo potrebno vmešati se v stvar. Predsednik Cleveland je severno-ameriškemu državnemu zboru predlagal, da Zjedinjene države pošljejo v Južno Ameriko komisijo, ki določi mejo mej Venezuelo in tamošnjimi angleškimi posestvi, naj je to Angliji prav ali ne.

Dopisi.

Iz Grahovega, dne 31. decembra 1895. leta. [Izv. dop.] Nismo nameravali odgovoriti na ostudni dopis iz Žirovnice, katerega je priobčil „Domoljub“ v zadnji številki. S pomilovalnim smehljajem smo hoteli prezreti napade dopisnikov. A ker nekateri zahtevajo, da se odgovori, storili bomo to v naslednjih vrsticah, ter dokazali, kako ostudno znajo naši „katoličani“ lagati, ter na novokatoliški podlagi svojega bližnjega obrekovati ter mu na časti škodovati. Kdo da je oni dopis skoval, to nas pač malo briga. Pa akoravno mislijo naši „katoličani“, da so samo tisti pametni, kateri „Domoljuba“ berejo, vendar nas ne smejo za tako neumne imeti, da bi mi mislili, da so ga „katoličani“ iz Žirovnice skovali. Za kaj takega so popolnoma nezmožni; čudeži pa, kakor v Jeruzalemu nad Kristusovimi učenci, se ne godé več. Tedaj kakor rečeno, ne briga nas, kdo da je pisal, kar mu je vaše strupeno srce narekovalo. Da je vaše srce strupeno, polno sovraštva in škodoželjnosti, to ste že dostikrat pokazali, zlasti pa še z zadnjim dopisom. Kdo torej laže? „Rodoljub“ ali „Domoljub“? V dopisu hočete ves škandal, razsajanje, grozenje, katero se je vršilo na dan volitve v Žirovnici, prikriti in celo žirovniške libe-

ralce sumničite, da so oni vse to pouzročili. Zakaj lažete, ali ne veste, da se vam vse dokaže? Niso li „katoliški“ fantje prišli na dan volitve zvečer z zastavami, na katerih je bil križ, v Žirovnico? Niso ravno ti fantje s poleni in kopačo oboroženi razsajali po vasi? Niso li ti fantje kričali: „Auf p . . m . . k d . .“, liberalce mora nocoj hudič vzeti!“ Niso li rekli, da je kopača za Sigmunda pripravljena bila, in da ga morajo ubiti, če ga makar na sredi cerkve dobé? Niso li ti fantje s koli nabijali po Remšigarjevih vratih? Seveda vse to razgrajanje zdi se vam v vaši „katoliški“ zaslepljenosti le mal kreg, kakor ga v dopisu omenjate, vse kletvice pa morda „novokatoliški“ vzdihljeji. Po tem takem se seveda lahko hudujete, da so bili fantje ovadeni, a so se po vašem mnenji lahko zagovarjali pri c. kr. okr. glavarstvu in pri c. kr. sodišču. Kako je pa to, da so bili fantje pri c. kr. okr. glavarstvu v Logatcu zaradi tega obsojeni; in sicer nekateri v denarno kazen 20 gld., drugi v zapor 2—4 dni, iz katerega so ravno te dni prišli? Jih je morda c. kr. okr. glavarstvo po krivem obsodilo? Zakaj se dalje vrši proti istim fantom radi javnega nasilstva pri c. kr. okr. sodišči v Cerknici preiskava? Zavoljo lepega vedenja

menda vendar ne! Kako nesramno znate lagati, svojega bližnjega obrekovati in mu na časti škodovati, pokazali ste dalje s tem, da ste pisati dali, da je bil nadučitelj Likar dne 17. novembra t. l. v Loškem potoku, da bi z drugimi prevzel na parni žagi na Hribu vožnjo, da ne bi klerikalci vozili. — Vas li ne bode sram, ko bodele ravno v tem listu brali „Poslano“, v katerem vodstvo parne žage na Hribu pri Loškem potoku potrjuje, da je to laž, da vodstvo Likar-ja niti ne pozna, da ga še nikdar videlo ni? Se li ne bodele sramovali, ko vam bo s tem pritisknen — črno na belem — pečat laži, ko bo svet zvedel, kako znate obrekovati in lagati? Čevlje sodi naj kopitar — drevesnico pa vešč sadjar. Ako človek sodi reč, katere ne pozna, se močno opeče in osmeši. Tako ste se tudi vi osmešili, ko ste sodili našo drevesnico. Po vašem mnenji bi se morala vsa drevesnica kar nankrat z drevjem posaditi, kaj ne? Pa temu ni tako! V vsaki drevesnici raste krompir ali druge rastline, če ne ravno za gospoda predsednika, pa za kacega družega. S tem se zemlja gnoji, rahlja, da je sposobna za drevesca. Pa tu ni prostor, da bi vam razlagali, kako se mora drevesnica obdelovati. — Pa tudi drugo, kar o drevesnici trdite, je malo zlagano; pa ne smete zameriti, če vam tako rečemo. Pojdite v drevesnico in pogledjte bolj natanko in videli bodele, da je polovica in ne tretjina z drevesci obsajena; in ako znate čez 2000 šteti, bodele našeli tam blizu 3000 požlahtnenih, deloma prav lepih drevesec, morda lepših, kakor v drevesnici, katero vi hvalite. Ni li to dovolj za ta čas in naše razmere? Drevesca rastejo med koprivami in osatom, pravite. Gotovo ni pšenice brez ljulike, tudi v drevesnici raste plevel, zato smo pa tudi drevesca, zlasti manjša, sedemkrat opleti dali, in če je pa ravno kak osat ostal, kateri je vas tako v oči bodel, zakaj niste stopili v drevesnico, pa istega izpulili? — Vprašam pa vas, dopisnike, ki imate toliko o drevesnici govoriti. Koliko pa vas je drevesnica stala? Ste dali li jeden vinar za nas? Ni li ravno sedanji predsednik se trudil, in prosil tu in tam, da se je nabral denar za nakup drevesnice, od katere bodo še vaši potomci lahko koristili? Ni li sedanji predsednik preskrbel čistilnice, katera vas niti vinarja ne stane, in katere se vsak ud brezplačno poslužuje? Li ne oskrbuje predsednik drevesnice brezplačno? Je li bilo še kedaj v računu gnojenje, obrezovanje, pletev itd. Saj ste pred letom račune potrdili, in v znak zaupanja enoglasno zopet istega predsednikom izvolili. Čudno bi bilo, ko bi se v teku tega leta predsednik tako premenil! V zahvalo mu mečete sedaj polena pod noge. To je zopet prava „katoliška“ hvaležnost. — No, pa saj vas poznamo predobro! Zasejali ste prepir

v kmet. podružnico, in sicer samo iz tega vzroka, ker ni v klerikalnih rokah. Nahujskali ste nekatere, da so izstopili. Omahljivci in nevedneži so res izstopili, a pravi možaki, kateri kaj veljajo, so pa vendar ostali zvesti kmet. družbi. Mislili ste, da ne bo mogla podružnica brez vas obstati; a obstala bo, ako Bog dá. To so naše prve in zadnje besede. Tolikokrat se pobahate in pravite: „Mi smo katoličani!“ Ako ste v resnici pravi katoličani, delajte in govorite, kakor se katoličanom spodobi; potem nikar ne opravljajte in lagajte. Ako pa ste katoličani le na jeziku, potem pa pišite, kar hočete, obrekujte in lagajte, kakor hočete, mi vam ne bomo več odgovarjali, saj svet vas bo poznal, ker smo vam danes dokazali, da ste — lažniki. Pregovor pa pravi: „Lažniku ne verjamejo, če tudi resnico govori.“ Napadeni za napadene.

Iz Kostanjevice, 1. januarja t. l. Nevošljivost nam je izpodrinila g. nadučitelja L. Abrama v Senožeče. Vsak človek v občini vé, kaj je bil g. Abram ne le šolski mladini, katera ga je ljubila kot svojega očeta in kaj je bil revnemu, zatiranemu kmetu. Njegovo geslo je: Vse za vero, dom in cesarja. V tem duhu je odgojeval že 18 let našo mladino. Spodbujeval jo je k vsemu dobremu, posebno pa jo je učil dobrega gospodarstva. Kmetom je bil najboljši prijatelj in vselej najboljši svetovalec. O njegovi izvanredni marljivosti priča ekskurendna šola v Černečivasi, katero je oživel in sam v nje tri leta poučeval. Nobeno vreme ga ni zadržalo, da bi ne bil šel vsaki teden dvakrat po najslabšem potu več ko uro daleč v to šolo. O njegovi ljubezni do kmetijskega gospodarstva bodo še poznim rodovom pričali, tisoči sadnega drevja, ki ga je on vzgojil in ki bo jedenkrat lahko vir tukajšnjega blagostanja. Njegovo delovanje pa je seglo tudi daleč čez meje naše občine. Po njem pričetih pet poskuševalnih vinogradov v tukajšnjem okraju, katere je brezplačno nadzoroval, so priče njegove posebne marljivosti. In kaj je g. Abram za vse to dobil? Nič ko nehvaležnost in to od tistih, ki so bili v prvi vrsti poklicani, da bi ga podpirali. Več ko je dobrega storil, bolj so ga nekaterniki sovražili, ker se jim ni uklanjal. Pod pretvezo, da občina ne more plačevati za nadučitelja naturalnega stanovanja, so toliko časa rili, da jih je c. kr. deželni šolski svet uslišal, ter nam vzel najboljšega moža. Kakor se je Kajn zmotil, ko je mislil, da bo Bog njega rajši imel, ko Abeljna ne bo, tako so se zmotili tudi ti možje. Mislili so, ko Abrama ne bo, jih bo ljudstvo spoštovalo, pa jih le obsoja. Tudi za može, ki so si na svoj prapor zapisali, uničiti vse, kar za to zastavo ne hodi, pride dan plačila. Vas pa, blagi g. nadučitelj, Bog živi še mnogo let in ne zabite nas!

Slovenske in slovanske vesti.

(Deželni zbor kranjski) se je otvoril dne 28. decembra. Deželni glavar gospod Oton Detela je v svojem nagovoru omenjal veliko poljedelsko krizo, ki tare evropsko kmetijstvo, in potresno katastrofo, ki je zadela našo

deželo. Pozivljal je poslance k složnemu delovanju. Seveda mi dvomimo, da bi po glavarjevih besedah se hoteli ravnati njegovi politični somišljeniki v deželnem zboru. Potem so se pa volili razni odseki. — Letos sta se osnovala

dva kluba slovenskih poslancev. V klubu narodne stranke, kateremu je predsednik gospod cesarski svetnik Ivan Murnik, je 9 poslancev mest in trgov in trgovinske zbornice, poslanci kmetijskih občin pa so se združili v klub katoliške stranke.

(Deželni glavarjem) je imenovan deželni poslanec Oton Detela, njegovim namestnikom pa deželni poslanec Leon grof Auersperg.

(Novoletno presenečenje gorenjskih in notranjskih mestnih volilcev.) Gospod Anton pl. Globočnik, poslanec gorenjskih in notranjskih mest, je odložil svoj državnozborni mandat. Utemeljil je ta korak z bolehnostjo. Ako res boleha, mu prav iz srca želimo, da bi skoro okreval, in še dolgo užival zasluženi pokoj. Bolehal je pa tudi že prej, pa se mandatu le ni odpovedal, da bi svoje volilce za novo leto prijetno presenetil. To je jedino veselje, katero je gospod Anton pl. Globočnik napravil svojim volilcem. Vidi se, da zamore tudi najneznatnejši poslanec razveseliti svoje volilce.

(Zdravniška zbornica kranjska.) Na zadnjem občnem zboru zdravnikov sklenil se je kompromis mej obema strankama, in sicer tako, da se v zdravniško zbornico voli 5 Slovencev in 4 Nemci, predsednik zbornice vzame se iz slovenske večine, njega namestnik pa iz nemške manjšine. Slovenci imajo torej na vsak način zagotovljeno večino. Izvrševalni odbor, v katerem so gg. dr. Eisl, dr. Bleiweis, dr. Bock in dr. Gregorič, bode kmalu razpošiljal volilne listke, volitve bodo koj po novem letu, in prosi tovariše, da se strogo drže discipline.

(Slab testament.) Iz Šaleške doline se piše 28. decembra: Par dnij pred Božičem je umrl pri podružni cerkvi „na Plešivcu“ umirovljeni duhovnik Jožef Hajšek. Zapustil je premoženje, ki iznaša večinoma v gotovini 20.000 goldinarjev; nekateri pravijo, da celo več. Za dediča je postavil — „katoliške misijone“. Legati, ki se imajo izplačati sorodnikom, ubožcem i. dr. ne iznašajo veliko nad jeden tisočak. Mej temi legati je obdarovana tudi naša „Družba sv. Cirila in Metoda“ v Ljubljani z jednim celim stotakom! Po vseh odbitih troških romala bode torej v kratkem lepa vrsta tisočakov čez meje slovenske, avstrijske in evropske na vse štiri vetrove! Slovenski denar, katerega bi mi sami tako krvavo potrebovali za razne domače kulturne in narodne namene, osrečaval bode Kafre, Hotentote, Kitajce, Patagonce in Polineze po otokih Tihega oceana! Ej, divji zamorci, črno in žoltokožci so nam ljubši, nego lastni rojaki! Naredil je slab testament!

(Nov poštni urad.) Dne 1. januarja 1896. l. odprl se je v Zagradcu pri Žužemperku na Kranjskem v novomeškem okraju nov poštni urad, ki se bode pečal s pisemsko in vožno pošto ter ob jednom služboval kot nabiralnica poštno-hranilničnega urada. Zvezo bode imel s poštnim omrežjem po poštenem potu, ki bode hodil po jedenkrat na dan v Žužemperk.

(Deželni zbor štajerski.) Slovenski poslanci se letos zborovanja ne udeležujejo. Deželni glavar je v svo-

jem nagovoru izrekel nado, da pridejo Slovenci še v tem zasedanju v zbor, a ta želja se mu pač ne izpolni. Namestnik pa v svojem nagovoru ni nič omenil odsotnosti slovenskih poslancev. Namestnik se je mnogo trudil, da bi pregovoril slovenske poslance, da pridejo v zbor, a njegov trud je bil brez uspeha, zato je pa v deželnem zboru molčal o tej stvari.

(Čudno postopanje tržaškega namestništva.)

„Edinost“ je iz najboljšega vira izvedela, da je naučno ministerstvo že rešilo rekurz zaradi slovenskih tržaških šol in rešitev poslalo tržaškemu namestništvu že prve dni meseca septembra, rekurentje pa se še do današnjega dne niso obvestili o tej rešitvi in ne vedo, je li ministerstvo ugodilo njih zahtevi ali jo odbilo!

(Goriški deželni zbor) se je otvoril dne 28. decembra. V prvi seji so slovenski poslanci postavili več rezkih interpelacij. Poslanec B. Grča je interpeloval vlado zastran ovir, katere so storili tržaškim romarjem, katerim so prepovedali prehod skozi mesto. Poslanec dr. Gregorič je interpeloval glede nepravilnega postopanja c. kr. deželnega šolskega sveta v Gorici pri odločevanju prostora za slovensko mestno šolo. Poslanec Tuma je postavil interpelacijo do učnega ministra, zakaj vse instance tako počasi postopajo glede dolžnosti goriškega mesta, osnovati slovensko šolo. Dr. Rojic je interpeloval vlado, kako hoče v tej stvari zadostiti opravičeni zahtevi starišev. Poslanec Rojic tudi interpeluje vlado zaradi neslovenskega uradovanja c. kr. politične oblasti goriške. Nemška prepoved streljanja, katere župan ni razumel, je zakrivila znane dogodke v Renčah, ko je bilo mnogo fantov razmesarjenih, dva ubita, dvanajst pa obsojenih vkup na 27 mesecev ječe. Dr. Gregorič je ostro obsojal nepostavno postopanje okrajnega glavarstva v Sezani pri deželnozborni volitvi.

(„Soča“) piše: „Grda trditev“ tako naziva zadnja „P. L.“ kratko trditev v našem listu, da „ljublanski škof ne ljubi slovenskega naroda“. Potem pa pobožno vzdihne o „grdenju katol. škofa“ in namiga, naj se odpove naročba z novim letom. — No, „P. L.“ naj se le potolaži, ker nam ni za par sto naročnikov, če tudi bi se odpovedali, izhajali bomo vsejedno in govorili resnico, česar on noče, ne more in ne sme. Kako ljubljanski škof ljubi slovenski narod, je dokazal presijajno; od kar smo dobili njega — ni več miru na Kranjskem, pa tudi drugod vré. Komu je v korist ta usodepolni prepir? Ali cerkvi?! Naj le gre še nekaj let tako dalje, boste že videli, kam pridemo. Potem boste sodili drugače. Sicer pa bodi povedano, da smo svojo sodbo naslonili na hvalisanje — židovskega „Piccola“. Kar hvalisa ta list — ni dobro za Slovence, to ja pač jasno! Sicer pa: govorite kar se vam ljubi, gospodje, mi gremo svoja pota. Nekoliko zdravega popra tudi proti takim dostojanstvenikom — ne škodi. Ali boste vedno le kadili!!

(Vladni zastopnik v istrskem deželnem zboru) letos ni več namestniški svetnik Schaffenhauer, temveč okrajni glavar v Voloski, Fabiani. Schaffenhauer je pri škandalih v deželnem zboru postopal vestno in odločno,

kakor je dolžnost vsacega uradnika. Namestniku Rinaldiniju to ni ugajalo in odbral si je za to moža, ki je Italijanom povoljnejši.

(Reška cerkvena občina.) Občinski zastop reški je vzprejel nasvet, naj se prosi vlado, da loči reško občino od senjske škofije in jo priklopi kaki madjarski škofiji.

Razne vesti.

(Šolske globe.) Za šolske zamude plačalo se je pretečeno leto na Kranjskem 1328 goldinarjev globe.

(Škarlatica) se razširja močno v Škofji Loki in v Stari Loki ter po vaseh okoli Predvora.

(Dolenjske železnice.) Postaja Straža se bo primerno povečala, ker se množi tovarni promet tako, da je sedanja uredba postala premajhna.

(Orožne vaje deželnih brambovcev.) Vsled razglasa c. kr. deželne vlade poklicani bodo leta 1896. k orožnim vajam deželni brambovci in sicer: a) vsi v letih 1895, 1892 in 1889 neposredno v deželno brambo uvrščeni, izvzemši one brambovce poslednje imenovanega letnika, katerih orožne vaje so dosedaj trajale več nego 16 tednov; b) iz rezerve stoječe vojske v deželno brambo prestavljeni letnik 1895; c) od naslednjih nabornih letnikov in sicer: 1891. oni neposredno uvrščeni, ki niso bili več nego 12 tednov, 1890. oni, ki niso bili več nego 16 tednov pri orožnih vajah, potem iz letnikov 1888, 1887, 1886, 1885 in 1884 oni, ki niso bili več nego 16 tednov pri orožnih vajah; d) naborni letniki 1895, 1892, 1889 in 1888 nadomestne rezerve deželne brambe, izvzemši ono moštvo, poslednjih dveh letnikov, ki je bilo že več nego 8 tednov pri orožnih vajah, potem nabornih letnikov 1891 in 1890 ono moštvo, ki še ni bilo 8 tednov pri orožnih vajah, in slednjič od nabornih letnikov 1894 in 1893 oni, ki sploh še niso bili pri orožnih vajah. Dnevi, kedaj se orožne vaje pričnó, določili se bodo pozneje.

(Kupec z dekleti.) Čitatelji naši se gotovo še spominjajo poročila, da je ljubljanska policija pred nekaj tedni na južnem kolodvoru aretovala nekega Mojzesa Schiffmanna, ker je nameraval dve v Zagrebu kupljeni de-

kleti odpeljati v južno Ameriko. O tem famoznem židu smo izvedeli nekaj zanimivih podrobnostij. Rodom je iz Lvova, v Braziliji pa udomačen. Bil je zaradi kupčije z dekleti že večkrat kaznovan, a to ga ni ustrašilo, saj se mu njegova kupčija dobro izplača. V Buenos-Ayresu ima dve hiši. Tam je v jednom letu naložil 50.000 gld., katere je zaslužil pri svoji ostudni kupčiji. Zagrebška oblastva utegne zanimati, da je Schiffmann kupil v Zagrebu razen tistih dveh deklet, kateri je rešila iz njegovih krempljev vrla ljubljanska policija, še neko dvanajstletno dekletce, katero pa je s primernim dobičkom prodal nekemu Neumannu, seveda tudi židu, v Sarajevo. Schiffmann je framason in sicer z imenom brat Mavricij ter je bil za svoje zasluge za framasonstvo od dotične lože že odlikovan.

(Samomori.) Dvanajstletni sin posestnika Jurca v Metliki je skočil v Kolpo in utonil. Kaj je vzrok samomoru, ni znano. — Umirovljeni stotnik Jurij Rožič je v goriški blaznici skočil z družega nadstropja in se ubil. — V Rifenbergu je neki kmet mislil, da je njegova bolezen neozdravljiva. Za časa odsotnosti svoje žene je šel na pokopališče, polil svojo obleko s petroljem in jo užgal. Bil je hipoma v ognju in umrl v nekaterih trenutkih.

(Goldinarskih bankovcev) ni od Novega leta nobeden več dolžan sprejemati v javnem prometu. Državne blagajnice jih bodo pa sprejemale še do konca leta 1896, od tedaj se bodo pa zamenjavali do konca 1899. leta samo pri osrednji državni blagajnici na Dunaju. Srebrni denar po 20 kr. in pa bakreni po 4 kr. je pa z minolim letom ob veljavo, srebrni drobiž po 10 ko. in 5 kr. velja do konca letošnjega leta.

Obrtna reforma.

Trgovski minister baron Glanz je predložil državnemu zboru načrt novega obrtnega reda, ali prav za prav le načrt zakona, s katerim se sedaj veljavni obrtni red nekoliko preminja in popolnuje. Vladna predloga je jako obširna in ima tudi nekaj tistih večkrat navadnih določb, ki se lahko tolmačijo, kakor je komu drago.

Sedaj veljavni obrtni red ne zadošča potrebam malega obrta in zaradi tega so obrtniki se oglašali po shodih in v prošnjah do vlade in državnega zbora, naj se premeni. Bila se je sklicala na Dunaj velika obrtna enketa, katera je imela namen poučiti vlado in državne poslance o željah in potrebah malega obrtnika. Ta enketa je dala vladi dosti gradiva, da bi bila na njega podlagi jako lahko sestavila načrt zakona, ki bi ustrezal željam in potrebam malega obrta. Tega ne moremo reči, da vlada ni bila o vsej stvari dobro poučena. Tudi njeno utemeljevanje načrta zakona kaže, da je tisti, ki ga je sestavljal bil o vsem dobro poučen. Vzlic temu pa rečemo, da nov načrt prav nič ne ugaja potrebam malega obrtnika. Vse zahteve malih obrtnikov so se prezrle in

sicer nalašč prezrle. Navaja se tudi nekaj puhlih razlogov za to. Vidi se, da je načrt sestavljal mož, ki je bil prešinjen s skrbjo za velike podjetnike.

Vse želje malih obrtnikov sučejo se največ okrog dokaza zmožnosti in pa okrog jemanja mere. In baš v tem oziru vladni načrt povse prezira njih želje. Po sedanjem obrtnem redu mora vsakdo doprinesiti dokaz zmožnosti, ki hoče začeti v malem kako rokodelstvo. Dokazati mora, da se je določeni čas zares učil obrta, da je gotovi čas za pomočnika delal. Kakor hitro pa ima obrtnik dvajset delavcev ali pa parni ali kak gonilni stroj, pa mu ni treba dokazovati zmožnosti, ker je tovarnar. In vsakdo pač ve, da je malim obrtnikom baš tak podjetnik posebno nevaren, ker dela na debelo in hitreje ter se poslužuje boljšega orodja. Njegovi izdelki so lahko mnogo ceneji. Jeden sam tak podjetnik lahko ugonobi dvajset ali še več malih obrtnikov. Ko bi se za take podjetnike vpeljal dokaz sposobnostij, bi se gotovo ne poprijeli rokodelstva. Kdor ima kaj pod palcem, bi ne šel rokodelstva se učiti, ker to ni prijetna stvar in

ne veselilo bi ga potem delati še pri družih mojstrih. Naredil bi se konec konkurenci malim obrtnikom.

Vlada s tem utemeljuje to, da se za tovarnarje ni upeljal dokaz zmožnosti, ker je delovanje tovarnarja pri obrtu vse drugačno, kot malega obrtnika. Tovarnar namreč sam ne dela in še vodstvo prepušča komu drugemu. Seveda to je popolnoma napačen pojem o namenu dokaza zmožnosti. Tega dokaza obrtniki ne zahtevajo morda zaradi tega, da bi kdo obrta ne začel, ki bi izhajati ne mogel, temveč le zaradi tega, da se varuje nekako pravica tistih, ki so se učili obrta, nasproti drugim in poslednjim zabrani mešati se v rokodelstvo.

Vlada sama čuti, da je njeno opravičevanje malo šepavo in zato pristavlja, da skušnja kaže, da poleg velike industrije izhaja tudi malo rokodelstvo. Seveda poleg predilnic, mehaničnih tkalnic i. t. d. lahko izhajajo krojači, čevljarji i. t. d. Da bi pa poleg čevlarske tovarne, ki izdeluje toliko čevljev, kakor sto družih mojstrov, dobro čevljarji izhajali, pač jako dvomi vsak razsoden človek.

Jedna določba bi imela nekaj vrednosti, ako bi jo baš omenjena predprava tovarn popolnoma ne pokvarila. Od trgovskih družeb se bode zahtevalo, da dokažejo postavno zmožnost vse osebe, ki imajo pravico društvo zastopati, ako se bode tako društvo hotelo baviti z rokodelstvom.

Trgovskim društvom, ki navadno razpolagajo z velikim premoženjem, pač ne bode težko se izogniti tej

nepriliki. Vzele bodo 20 delavcev in se lotile izdelovanja na debelo, ali pa kupile kak gonilni stroj in imele bodo tovarno, za katero pa ni potreba dokaza zmožnosti.

Velik udarec je bil za oblačilne obrte, ko se je dovolilo jemati mero konfekcionarjem, to je prodajalcem obleke, in jemati naročila. Poprej so konfekcionarji le narejeno obleko prodajali, in kdor je hotel obleko imeti, ki se mu je dobro prilegala, je pa šel k krojaču, da mu jo je naredil. Sedaj pa tudi obleko po meri dobi pri konfekcionarju. Dobiček, ko ga on naredi, gotovo odide krojaču. Vladni načrt premembe obrtnega reda pa sedaj naravnost zagotavlja konfekcionarju pravico jemati naročila po meri, dočim v dosedanjem zakonu to ni bilo priznано, temveč samo prepovedano ni bilo. S tem, da mora konfekcionar dati delo krojaškemu mojstru, samostoječim obrtnikom, ne bode dosti pomagano. Konfekcionar bode kacemu pomočniku dobil obrtni list, pa bode delal zanj. Mojster bode le po imenu, v resnici pa ostane le pomočnik.

Iz povedanega je vidno, da nov obrtni red ne bode stanja malemu obrtniku niti za las zboljšal. Če se hoče za rokodelca kaj storiti, more se določiti, kateri obrti veljajo za rokodelstvo in naj se zanje zahteva dokaz zmožnosti brez ozira na to, če kdo izdeluje na veliko ali na malo in zabrani naj se trgovcem jemati naročila na obrtne izdelke. Dokler se to ne zgodi, malim obrtnikom ne bode nič pomagano.

Plačevanja delavcev.

Pri plačevanju delavcev godile so se dosedaj razne zlorabe, katere se odpravijo s predloženimi novim obrtnim zakonom, ako se bode točno izvajal. Dosedaj so večja podjetja navadno imela svoje gostilne in prodajalnice, v katerih je delavec moral vse jemati. Slabo blago se jim je večkrat jako drago zaračunalo.

Predloženi načrt zakona pa izrecno določuje, da se imajo delavci izplačati v gotovem denarju. Prepovedano bode zahtevati od delavcev, da naj kupujejo v kaki gotovi prodajalnici. Dovoljuje pač zakon, da se bode smelo delavcem dajati stanovanja, svečavo, kurjavo, hrano in to odtrgati od mezde, ako se je poprej tako dogovorilo. Semtertja je ta izjema jako dobra, a v mnogih slučajih se pa utegne prigoditi, da s tem postane vse plačevanje mezd iluzorično. Beseda „prostovoljen“ pri delavcu večkrat nima pravega pomena. Delodajalec reče, jaz hočem tacega delavca, ki bode pri meni jedel in spal, drugače ga ne vzamem. Dobro je to, da se je meja izkoriščenju nekako s tem postavila, da se bodo tarifi morali postaviti v delavski red in jih bodo morali podjetniki v gotovih obrokih predložiti oblastvu v pregled.

Če bodo oblastva izpolnjevala svojo dolžnost, bodo se zlorabe pač precej omejile. Odobravati zlasti moramo, da je posebno prepovedano, na račun mezde dajati pijače. Sedaj večkrat delavci pri delodajalcih zapijo plače, predno jo zaslužijo. Delodajalci zapeljujejo delavce celo k pijan-

čevanju. Pri nas se to še toliko ne godi, a v večji meri se pa delavec na ta način izkorišča v krajih, kjer je mnogo židov. Tudi je važna določba, da se mezde ne sme izplačevati v gostilnicah in sploh v prostorih, v katerih se točijo pijače. Če se plačuje v takem prostoru, ima delavec priložnost za pijančevanje in ne le to, temveč on si tudi misli, da mora pijače naročiti, da se gospodarju ne zameri. Običajno so zlasti židovski podjetniki taki, ki so ob enem točili žganje in radi plačevali delavce v gostilnici. Včasih pustili so jih še malo čakati, da so le tačas malo pili.

Ko pa delavec malo dobre volje postane, pa še rad dá za pijačo in tako se prigodi, da ostane ves zaslužek v gostilni in v tednu pa potem strada. Važna se nam zdi tudi določba, da se mora tudi predplača plačevati v gotovini. Dosedaj so večji podjetniki dajali le „pleh“, za katerega so dobivali delavci jedila in pijače v gotovih gostilnah in prodajalnicah. V takih prodajalnicah je navadno dražje. Pa tudi skušnja uči, da delavci ne znajo tako ceniti vrednosti „pleha“, kakor vrednost gotovega denarja in se rajše udajo pijančevanju. Pripeti se pa tudi, da delavec kaj potrebuje, kar v dotični gostilni ali prodajalnici ne dobi, ali da sploh potrebuje denar, v taci slučajih se zgodi, da zamenja pri dotičnem krčmarju „pleh“ za polovico ceneje, samo da denar dobi. Naposled je to delavcu na škodo.

Poslano.

V zadnji šteč. „Domoljuba“ priobčil je neki dopisnik iz Žirovnice, v svojem in imenu drugih, da je bil nadučitelj iz Grahovega, g. Hinko Likar, dne 17. novembra 1895 z drugimi v Loškem potoku, da bi prevzel vožnjo pri parni žagi, da bi potem klerikalni možje ne vozili.

Resnici na čast poterujemo, da je to popolnoma neresnično in izmišljeno, kjer se vodstvo parne žage ni z nikomur o tem pogajalo, toliko manj z gosp. Likar-jem, katerega niti ne poznamo in kakor je poizvedeno, da ga že 3 leta v Loškem potoku ni bilo.

Zares čudno se vidi vsem Potočanom, kako mora dopisnik take neosnovane laži priobčiti in želelo bi se, da bi se vsaj za prihodnje nekoliko resnice poročalo.

Za vodstvo parne žage

Oskar Heuberger,

ravnatelj.

Loterijske srečke.

Praga, dné 24. decembra: 24, 19, 2, 57, 42.

Brno, dné 31. decembra: 20, 84, 38, 78, 66.

Tržne cene v Ljubljani

31. decembra t. l.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	8	Špeh poven, kgr.	64
Rež,	7 50	Surovo maslo, „	90
Ječmen, „	6 50	Jajce, jedno „	3
Oves, „	6 80	Mleko, liter „	10
Ajda, „	7 50	Goveje meso, kgr.	64
Proso, „	6 50	Telečje „	62
Koruza, „	5 50	Svinjsko „	66
Krompir, „	2 80	Koštranovo „	86
Leča, „	11	Pišanec „	50
Grah, „	10	Golob „	16
Fižol, „	12	Seno, 100 kilo „	2 50
Maslo, „ kgr.	90	Slama „	2 50
Mast, „	70	Drva trda, 4 metr.	7 50
Špeh svež „	60	„ mehka, 4 „	5 20

Vizitnice

priporoča „Národní Tiskarna“.

Peregrin Kajzelj

Stari trg št. 13 (2—1)

priporočam slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini svojo bogato zalogo

lestencev, oljnatih podob, zrcal,

kakor tudi vse v njegovo stroko spadajoče predmete na pr. stekleno, porcelanasto belo in rujavo prsteno blago, raznovrstne svetilnice viseče in stoječe,

Hermanove bliskovne svetilnice in prave kroglaste cilindre „Patent Marian“, katere imam samo jaz v zalogi za Kranjsko.

Prevezem tudi vsa steklarska dela pri stavbah ter jamčim za solidno in točno postrežbo.

Prihodnja številka „RODOLJUBA“ izide dne 18. januarja 1896.

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni, ako se naroča po pošti.

TRADEMARK.

SCHUTZMARKE

Najboljše kakovosti, blagodejen, oživljajoč, krepien in zlasti sredstvo za vzbujanje teka je

Marijaceljski likêr

1 steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld.

3 ducate steklenic 4 gld. 80 kr.

Nadalje za želodec:

Kapljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld. 3 tuct. 4 gld. 80 kr.

Odvajalne ali čistilne krogljice čistijo želodec pri zabasanji, skaženem želodci. — Škatulja 21 kr., jeden zavojček s 6 škatuljami velja 1 gld. 5 kr.

Za prsa:

Zeliščni sok ali prsni sirop za odraslene in otroke; raztvorja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

Za trganje:

Protinski ovet (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v križu, negah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 gld. 25 kr.

Vsa ta naštetá in vsa druga zdravilna sredstva se dobivajo v

lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo.

(1—1)

Odvetniska pisarna

dra. Viktorja Šupana

nahaja se od sedaj naprej

v Gosposkih ulicah šteč. 17 A

v grofa Auersperga palači

pri tleh

nasproti c. kr. okrajnemu sodišču.

v Ljubljani, dne 14. decembra 1895.

(26—2)

Kathreiner
KNEIPP^{ovo} SLADNO KAVO

Se dobi povsod - ½ Kile za 25 kr.

Kaj je
Kathreiner

Kneippova sladna kava?

Do je zdrava hišna in družinska pijača, ki se izdeluje v Kathreinerjevih tovarnah ter ima podoben okus kakor prava bobova kava. Poleg drugih prednostnij se ta sladna kava že potem okusu odlikuje pred drugimi takimi izdelki.

Kathreinerjeva kava je najokusnejša, najzdravejša in najcenejša primes k bobovi kavi. Ona je čisto priroden plod v celih zrnih in se rabi z velikim pridom namesto cikorije in drugih zmletih tvarin, ki se h' kavi mešajo, o katerih se pa kupec ne more prepričati, iz česa da so; uradne preiskave so pa dokazale, da

so taki kavini nadomestki dostikrat z raznimi pritiklinami popačeni. Iz začetka se vzame ena tretjina Kathreinerjeve in dve tretjini prave kave; pozneje pa vsake polovico.

Tako postane kava veliko bolj zdrava in tudi mnogo cenejša. Kathreinerjevo kavo priporočajo najimenitnejši zdravniki, vsaki dan je bolj obrajtana kot zdrava redilna pijača v javnih zavodih, kakor tudi v stotisočeri družinah. Dobra je pa tudi »čista«, to je, brez primesi bobove kave, ker je zdrava, lahko prebavljiva, redilna in ob enem okusna jed.

Vsaka vestna gospodinja in mati, vsak prijatelj kave, ako mu je mar za lastno zdravje, naj rabi odslej Kathreiner-Kneippovo sladno kavo.

Le na to naj vsak pazi, da ne bo goljufan s kakim ničvrednim ponarejenim izdelkom, zato naj jemlje le izvirne bele zavoje z varnostno znamko, kakor se tu na strani vidi, ter z imenom:

Kathreiner!

Pozor! Bodite previdni in ne pustite se prekaniti. Pristna „Kathreinerjeva kava“ ima vedno enake, bele zavoje in se nikdar ne prodaja odkrita in na vago.

